

בס"ד. יום ב' ב' נח, כ"ט תשרי, ה'תשכ"ב

(הנחה בלתי מוגה)

לעושה נפלאות גדולות לבדו, ואיתא בהביכלאך שיצאו מן המיצר אל המרחב מאמר קצר המתחיל בפסוק זה¹, שבו מבאר הדיוק בתיבת נפלאות, בתוספת נו"ן, ולא הלשון (המובא בכ"מ²) עושה פלא, ללא תוספת נו"ן.

(ב) **ומקדים** לבאר מ"ש³ כי טוב חסדך מחיים, היינו, שהחסד שלמעלה הוא טוב יותר מחיים. והענין בזה, דהנה, חיים כולל את כל הדרגות שיש בחיים, ועד שכולל גם את השורש ומקור דחיים, שנקרא בגמרא⁴ בשם מחי' חיים, שהוא הנותן את ענין החיים (מחי' חיים יתן לך חיים כו'). ויובן ע"פ דוגמא ומשל ממדת החסד והאהבה שבאדם למטה שעל ידה משפיע לאוהבו חיים (ע"י ממון או מאכל), שמדת האהבה שבלב האוהב היא למעלה מהטובה הגשמית הדרושה (וסוכ"ס מגעת) לאוהבו, ויתירה מזה, שעצם ופנימיות המדה היא אפילו לא בכחי' שורש ומקור לטובה הגשמית שנותן לאוהבו, אלא, שמעצם ופנימיות המדה נמשכת מדת האהבה כפי שמתחילה להיות שייכת למציאות של זולת בגלוי, ולאח"ז נעשית בכחי' מחי' חיים, היינו, שורש ומקור שיומשך ממנה חיים וחסד לאוהבו. ועד"ז במדת החסד למעלה שיש בה כמה דרגות. הדרגא שלמטה ביותר נקראת חסד עולם, שזוהי מדת החסד שעלי' נאמר⁵ עולם חסד יבנה, היינו, שהיא בקירוב לענין העולמות עד שממנה יכול להיות בנין העולם, והוא אור החסד דאצילות. ובחי' זו נקראת בשם חיים, או' שגם בחי' זו היא השורש

1) תהלים קלו, ד.

2) נדפס לאח"ז במאמרי אדה"ז כתובים ח"א ע' קכה ואילך*.

3) בשלח טו, יא. תהלים עז, טו.

4) תהלים סג, ד.

5) יומא עא, א.

6) תהלים פט, ג.

7) במאמר הנ"ל: "מחי' חיים נק' חסד עולם". ואולי הכוונה, שמהמשך המאמר מובן שגם בחי' "ורב חסד", חסד עליון שלמעלה מחסד עולם, היא בכלל בחי' "מחי' חיים" (ורק בחי' "חסדך" היא למעלה מבחי' "מחי' חיים"), ועפ"ז י"ל ש"מחי' חיים" קאי

* להעיר, שבתכריך הכת"י בא מאמר זה לאחרי ד"ה ביום השמיני עצרת הנדפס במאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"ב ע' תרפה ואילך (כמצויין במאמרי אדה"ז כתובים שם ע' רסט), שעליו מיוסד המאמר שאמר כ"ק אדמו"ר שליטי"א ביום שמחת תורה השתא (המו"ל).

ומקור לחיים, ונקראת מחי' חיים. ויש חסד עליון שלמעלה מחסד עולם, והוא הנקרא רב חסד⁸, היינו, שזהו גם בחי' חסד, אלא שבחסד גופא הרי זה רב חסד שלמעלה מחסד, ע"ד מחי' חיים שלמעלה מחיים, והוא בחי' חסד דאריך אנפין⁹, שרש כל הנאצלים. אמנם, יש בחי' נעלית עוד יותר שהיא בחי' חפץ חסד¹⁰, או בלשון דכתוב הנ"ל — (כי טוב) חסדך, שהוא חסד העצמי דלמעלה, עצמות אור מדת חסדו ית'. ועז"נ כי טוב חסדך מחיים, שחסד העצמי (חסדך) הוא טוב יותר מכל הבחי' דחיים, כולל גם בחי' מחי' חיים בדרגא היותר נעלית.

וממשיך בהמאמר, שכללות המשכת החסד וחיים מלמעלה היא באופן של אתערותא דלתתא ע"י עבודת האדם למטה, שמגעת עד שורש הנאצלים, בחי' אריך אנפין, שזהו המקום שעד שם מגעת אתערותא דלתתא, ומשם נמשך ענין החיים (מבחי' מחי' חיים), לפי ערך ואופן האתערותא דלתתא שע"י עבודת האדם למטה, לפעמים בהוספה, ולפעמים ח"ו להיפך, בגרעון¹¹. אמנם, ישנו ענין ואופן נעלה יותר בהמשכת החסד מלמעלה, שהמשכה היא מעצמות אור מדת חסדו ית', כי טוב חסדך, שמשם נמשך יותר ושלא לפי ערך עבודת האדם למטה.

ג) אך עדיין אינו מובן איך יכולים לפעול שתהי' ההמשכה מעצמות אור מדת חסדו ית', מאחר שזהו מקום כזה שמעשה התחתונים אינו נוגע ואינו מגיע שם. ויובן ע"פ הדוגמא מהנהגת האב עם בנו, שיש שני אופני הנהגה. דהנה, כאשר הבן הוא בר שכל, ושייך להנהגה מסודרת כפי רצון האב (בשלימות, או בחלקו, או אפילו פחות מבחלקו), אזי מתנהג האב ומשפיע לבנו לפי ערך הבנתו ולפי ערך הנהגתו. אך כאשר האב רואה שהבן אינו שייך לענינים של הבנה והשגה, ואינו שייך להנהגה מסודרת, הנהגה שתגרום נחת רוח להאב, אזי מתנהג האב בדרך שני' — שמשפיע לו רב טוב מבלי הבט ומבלי התחשב כלל במעמד ומצב הבן, שהנהגה זו היא מצד זה שהבן אינו שייך להנהגה באופן של

(10) מיכה ז, יח.
 (11) במאמר הנ"ל: "במדה ומשקל כפי מעשה התחתונים אם טוב ואם רע לגרוע האור או שיתוסף בהמשכתו .. אם טובים מעשיהם ימשיכו תוספת חסדים .. ואם .. מעשיהם אשר לא טובים יגרמו גרעון כו".

על בחי' "רב חסד", ו"חסד עולם" הוא בחי' "חיים", או שב' הבחינות ד"חסד עולם" ו"רב חסד" הם ב' דרגות בבחי' "מחי' חיים" גופא (המו"ק).
 (8) תשא לד, ו. ועוד.
 (9) ראה לקו"ת עקב יח, א.

אתערותא דלעילא שבאה ע"י אתערותא דלתתא. ועד"ז יש למעלה שני אופני הנהגה. יש אופן הנהגה שנמשך מלמעלה לפי ערך עבודת האדם באתערותא דלתתא, ובוזה נכלל גם שנוסף על ההשפעה לפי ערך הנהגתו מצד הבנתו והשגתו, מוסיפים ומשפיעים לו באופן שלמעלה ממדידה והגבלה, והיינו, שההשפעה היא לא רק מבחי' חסד עולם, אלא גם מבחי' רב חסד, אלא שגם השפעה זו היא בערך המדידה וההגבלה, שהרי גם בחי' רב חסד שלמעלה מחסד עולם שייכת עדיין לשורש הנאצלים. אך כשרואה המאציל ית' שבאופן כזה לא יומשך מאומה, לפי שאין כח בתחתונים לעורר השפע מצד מעשיהם, כבמשל הבן שאינו שייך לענינים של הבנה והשגה והנהגה כפי הרצון, אזי הסדר הוא שהמשכת ההשפעה היא בשופי ובריבוי גדול ביותר, מבלי הבט על המעמד ומצב כפי שהוא מצד מעשה התחתונים.

(ד) **וזהו** לעושה נפלאות גדולות לבדו, נפלאות דייקא, בתוספת נוי", שלמעלה מפלא, ללא תוספת נוי". והענין בזה, דהנה, גם כאשר ההשפעה מלמעלה היא לפי ערך עבודת האדם, הרי זה ענין של פלא, עושה פלא, לפי שנוסף על ההשפעה במדידה והגבלה מבחי' חסד עולם, נמשכת גם השפעה שלמעלה ממדידה והגבלה מבחי' רב חסד (כנ"ל). אלא שגם ההשפעה שלמעלה ממדידה והגבלה תלוי' בעבודת האדם שמגעת עד שורש הנאצלים בלבד. ולמעלה מזה הוא הענין דלעושה נפלאות גדולות לבדו, נפלאות דייקא, בתוספת נוי", שהוא מלשון נפעל, שלשון זה מורה שההשפעה אינה פעולת הבן ע"י עבודתו, אלא מה שנופעל בהבן מלמעלה, אשר מבלי הבט על מעמדו ומצבו, משפיעים לו בשופי ובריבוי גדול ביותר. ומסיים לעושה נפלאות גדולות לבדו, שסדר זה שתהי' המשכה שאינה תלוי' ואינה לפי ערך עבודת האדם כלל, היא מבחי' שלמעלה משורש הנאצלים, שזהו"ע לבדו¹².

(ה) **והנה** מהמשך המאמרים בביכל הנ"ל נראה שמאמר זה קשור עם שמע"צ ושמח"ת¹³, שזהו גם שהתחלת המאמר היא בפסוק לעושה נפלאות גדולות לבדו, שפסוק זה הוא מפסוקי אתה הראת שאומרים בשמע"צ ושמח"ת לפני ההקפות.

12) (וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:) עד נרשם בכותרת המאמר "אסרו חג". ועפ"ז כאן תוכן המאמר.
13) להעיר שבא' הכת"י שבהם נמצא מאמר זה (בין קבוצת מאמרי חודש תשרי) (המו"ל).

אמנם כשם שבכל עניני שמח"ת הכוונה היא שלאח"ז יומשכו בימי כל השנה כולה, ובאופן שגם במשך השנה תהי' ההמשכה ללא העלם והסתור וצמצום, בהתאם לכללות ענין השמחה דשמח"ת (שנמשכת במשך כל השנה) שהיא היפך הענין דהעלם והסתור ומדידה והגבלה, הרי מובן שכן הוא גם בענין לעושה נפלאות גדולות לבדו, שהכוונה היא שענין זה יומשך באופן גלוי במשך כל השנה כולה, שככל שתגדל ההשפעה מלמעלה לפי אופן הנהגתם של בני"י בעבודתם באופן של הבנה והשגה כו', הרי כיון שמגיעים רק עד שורש הנאצלים, בחי' מחי' חיים, אין זה עדיין הענין שמקוים ומבקשים בני"י. וע"ד הלשון שאמר רבינו הזקן¹⁴: איך וויל זע גארניסט כו' איך וויל מער ניט אַז דיך אַליין, שזהו"ע שלמעלה מכל סדר השתלשלות כו'. וכיון שמאמר רבינו הזקן הנ"ל הובא בשורש מצות התפלה, וענין זה לומדים חסידים בנוגע להתבוננות שלהם בהתפלה שלהם, ועל ידם נמשך הענין לשאר בני"י — מוכח מזה ששמך מנהו שייך לכאו"א, וענין זה צריך ליתן לו תוספת חיות בעבודתו, לפעול הענין דלעושה נפלאות גדולות לבדו, היינו, שעבודתו בהענין דלעושה, עושין רצונו של מקום¹⁵, תהי' לא רק באופן שיומשך להיות עושה פלא, אלא שיומשך גם הענין דנפלאות, ולא רק נפלאות סתם, אלא גם נפלאות גדולות, במשך כל השנה כולה.

ויש לקשר זה עם תורת הבעש"ט שמביא כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁶ על הפסוק לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו, שכל מה שהקב"ה עושה (גם בעניני העולם) הוא (לא רק פלא, אלא) נפלאות גדולות לבדו, ועד שגודל הפלאותם של הנפלאות הוא רק לבדו יודע אותם. וממשיך לבאר המשך הכתוב כי לעולם חסדו, כ"י הם ל' כלים דזו"ג דאצילות שנעשים נר"ן לבי"ע, שבהם ועל ידם הוא המשכת חסדו בעולם (ע"ד האמור לעיל שההמשכה היא במשך כל השנה כולה). וכן תהי' לנו, שהנפלאות גדולות לבדו יומשכו לעולם, עד לעושה"ז הגשמי והחומרי, למטה מעשרה טפחים, ובאופן גלוי, בחסדים הגלויים, בבני חיי ומזוני רויחי.

15) ברכות לה, ב. וראה לקו"ת ברכה צט,

14) סה"מ צ להצ"צ שרש מצות התפלה פ"מ (דרמ"צ קלח, סע"א) — נעתק ב"היום ג.

16) סה"מ תש"ד ע' 49.

יום" יח כסלו.